

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Dubrovniku

KLASA: UP/I-612-08/22-05/0025
URBROJ: 532-05-02-17/1-22-1

Dubrovnik, 20. siječnja 2022.

Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku za područje Dubrovačko-neretvanske županije, na temelju članka 10., a u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 11. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21) i članka 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 89/11 i 130/13), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

R J E Š E N J E

1.

Tradicijsko umijeće svilogojstva i svilarstva istočne obale i zaleđa Jadrana, stavlja se pod preventivnu zaštitu do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra, sukladno članku 10. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a najduže četiri godine od dana donošenja ovoga Rješenja (20. siječnja 2026.).

2.

Za dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- osigurati dostupnost dobra javnosti;
- poticati sudjelovanje zajednice i grupa koje baštine dobro u identificiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju dobra;
- popularizirati i promovirati kulturno dobro održavanjem prezentacija, stručnih skupova, smotri folklor, festivala, putem elektroničkih medija, audio i video zapisa i na drugi način;
- poticati prenošenje i njegovanje kulturnoga dobra u izvornim i drugim sredinama;
- izobraziti stručni kadar za prenošenje znanja i vještina putem seminara, radionica, formalnog i neformalnog obrazovanja;
- nastaviti sa istraživanjem dobra, primjerenim dokumentiranjem u svim oblicima i načinima suvremenog bilježenja, te stručnim i znanstvenim vrednovanjem;
- štiti dobro prepoznajući procese globalizacije i društvene transformacije, kako bi se izbjegla opasnost nestajanja ili uništenja.

33/22
KLASA: 612-05/22-04/1
URBROJ: 2117-121/01-22-01

3.

Na navedeno nematerijalno dobro iz točke 1. izreke ovoga Rješenja primjenjuje se Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

4.

Predmetno nematerijalno dobro, upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu preventivno zaštićenih dobara.

5.

Žalba ne odgađa izvršenje ovoga Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Po dosadašnjim istraživanjima, svilogojstvo i svilarstvo se u Hrvatskoj javlja u kasnom srednjem vijeku zbog trgovačkog utjecaja Italije na krajeve istočne obale Jadranskog mora. Za područje Dubrovačke Republike bilježi se intenziviranje proizvodnje svile tijekom 15. i 16. stoljeća, a uz manje prekide uzgoj svilene bube se sve do 20. stoljeća pojavljuje i u drugim krajevima Hrvatske, najviše jadranskom zaleđu (primjerice Imotskoj krajini) i istočnoj Hrvatskoj (Slavoniji, Baranji i Srijemu). Proizvođači svile u hrvatskim krajevima su organizirano plasirali kukuljice predionicama, nosili ih na obradu u pećima te za svoje potrebe ostavljali određenu količinu. Kako su to sve bila područja bogata različitim poljoprivrednim proizvodima, nije postojala posebna potreba za proizvodnjom svile na komercijalnoj razini. Za razliku od drugih krajeva, u Konavlima se svila proizvodila čitavo vrijeme i za kućne potrebe i za ukrašavanje narodnog ruha, o čemu svjedoče arhivski zapisi i sačuvani predmeti. Jačanjem industrije i prelaska ruralnih područja na drugačiji način privređivanja, polovicom 20. stoljeća naglo zamire proizvodnja svile u Hrvatskoj. Obiteljska proizvodnja svile u Konavlima se obnavlja nakon 1990ih i Domovinskog rata zbog potrebe za očuvanjem lokalnog identiteta. Danas se u Konavlima svilogojstvom (držanjem bubica) i svilarstvom bave pojedinci uglavnom za osobne potrebe, potrebe edukacije ili kao ponuda u turizmu. Po tradiciji, osoba koja uzgaja dudove svilce proizvodi i proizvode od svilene pređe, što je u prošlosti za djevojke bio obavezni dio pripreme ruha do udaje. Uzgoj se odvija u dva ciklusa godišnje, proljetnom (obaveznom) i jesenjem (opcionalnom). Jajašca svilaca posebno se kod kuće pripremaju i čuvaju dok ne završe proces preobrazbe u ličinke, preko kukuljice do leptira. Tijekom tog procesa proizvode proteinsko vlakno od kojeg se nakon ručne obrade kukuljica i odmatanjem niti dobiva svilena nit. Uz određene faze uzgoja vežu se posebna narodna vjerovanja, a bubice se čuvaju od buke i nametnika. Nakon proizvodnje svilenih kukuljica pristupa se proizvodnji svile. Konac se namotava na složenac od starih krpa, papira ili listova smokve, a potom se premotava na drveno motovilo. Na kraju se pere, suši i boji. Svila se boji prema potrebi korištenja zbog nestabilnosti bojila, dakle, boji se količina koja treba za cijeli predmet ili više predmeta. Od mnogih svilenih proizvoda, najcjenjeniji je po kvaliteti imbrišim, svileni prepredeni konac koji se dobiva iz cijelih kukuljica. Svila se koristila najviše za vezove na dijelovima narodne nošnje, za različite vrste tkanja ta potrebe u kućanstvu i za šivanje. Neki običaji uključuju svilu za kućno liječenje, podvezivanje pupka novorođenima i drugo. Tradicijsko umijeće svilarstva i svilogojstva istočne obale Jadrana je dragocjena nematerijalna kulturna baština koja prati ekonomske potrebe ruralnih prostora, a koja se ogleda i u običajnoj tradiciji. To umijeće, kako je očuvano

do danas u Konavlima, odnosi se na jednostavan način ručne izrade, što je čini izvrsnim sredstvom za suvremene potrebe edukacije i vraćanja zaboravljenim tradicijskim vrijednostima. Na području Imotskog postoji inicijativa za revitalizacijom ovog umijeća koje je još živo u sjećanju starijih stanovnika. Potreba za očuvanjem starih oblika proizvodnje je iznimna zbog sve manjeg broja nositeljica umijeća te zbog zahtjeva obnove i izrade dijelova narodne nošnje i povijesnog ruha. Svilarstvo je pozitivno utjecalo na kulturu, gospodarstvo i društveni život te tekstilnu tehnologiju. Daljnja istraživanja, valorizacija i dokumentiranje svilarstva i svilogojstva u Hrvatskoj dodatno mogu pridonijeti očuvanju ove vrijedne nematerijalne kulturne baštine.

Slijedom navedenog, predmnijeva se da **Tradicijsko umijeće svilogojstva i svilarstva istočne obale i zaleđa Jadrana**, ima svojstvo kulturnoga dobra te se temeljem odredbe članka 10. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara donosi Rješenje o njegovoj preventivnoj zaštiti.

Preventivna zaštita određuje se do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra, a najduže na rok od 4 godine od dana donošenja ovoga Rješenja (20.siječnja 2026.).

Sukladno članku 11. stavku 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, na predmetno dobro primjenjuju se citirani Zakon, kao i svi drugi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Sukladno članku 11. stavku 2. istoga Zakona, točkom 4. izreke ovoga Rješenja, određena je obveza upisa predmetnoga dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu preventivno zaštićenih dobara.

Sukladno članku 10. stavku 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovoga Rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Iz gore navedenih razloga trebalo je riješiti kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture i medija u roku od 15 dana od primitka ovoga Rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Na žalbu se sukladno članku 9. stavku 2. točki 29. Zakona o upravnim pritojbama („Narodne novine“ broj 115/16) ne plaća upravna pritojba.

Po ovlasti ministricice:
pročelnik
dr. sc. Antun Baće

Dostaviti:

1. Darko Ujević, Malešnica 27, 10090 Zagreb
2. Muzeji i galerije Konavala, Gruda 152, 20 215 Gruda
3. Etnografski muzej Dubrovnik, Od Rupa 3, 20000 Dubrovnik
4. Grad Dubrovnik, Pred Dvorom 1, 20 000 Dubrovnik
5. Dubrovačko-neretvanska županija, Gundulićeva poljana 1, 20 000 Dubrovnik
6. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Služba za dokumentaciju i registar kulturnih dobara, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb.
7. Dokumentacija, ovdje.
8. Pismohrana, ovdje